



SIGR EIENDOM AS
Ludvig Skattums gate 27
2819 GJØVIK

Saksbehandler, innvalgstelefon
Line Andersen, 61 26 60 71

Pålegg om undersøkelse av grunnforurensning

Vi viser til varsel om nytt pålegg av 4. mars 2022. Statsforvalteren i Innlandet gir nå Sigr Eiendom AS pålegg om å gjennomføre ytterligere undersøkelser av grunnforurensning på eiendom 69/788. Vedtaket erstatter vedtak av 15. april 2015 om tilsvarende pålegg gitt til tidligere grunneier, Byggtjenester AS. Vedtaket fra 2015 er ikke fulgt opp og fristen har gått ut. Vi har heller ikke mottatt noen kommentarer til varsel om nytt pålegg. Følgende er derfor i all hovedsak likelydende som i tidligere varsel og pålegg fra 2014/2015. Pålegget kan også etterleves ved å gå sammen med de seks øvrige grunneierne, som har fått pålegg om tiltaksplaner, om ytterligere undersøkelser og én felles tiltaksplan for en helhetlig opprydding av området, noe som vil være lønnsomt for de involverte partene. Et helhetlig oppryddingstiltak kan også være å foretrekke ut fra en miljømessig vurdering. Pålegget er hjemlet i forurensningsloven § 51.

Frist for å ha gjennomført undersøkelser og sendt rapport om resultatene til Statsforvalteren er 15. september 2022.

Vi varsler samtidig om at vi vil treffe vedtak om tvangsmulkt på kr. 350 000 på forhånd jf. forurensningsloven § 73 annet ledd tredje punktum. Tvangsmulkten vil påløpe dersom rapporten med resultater fra undersøkelsene ikke er sendt oss innen fristen.

Vi viser til tidligere pålegg om undersøkelse av grunnforurensning på gnr/bnr 69/788, gitt til tidligere grunneier Byggtjenester AS fra Fylkesmannen i Oppland datert 15 april 2015. I brev av 3. september 2018 etterlyste vi en tilbakemelding fra dere og ba om å få oversendt en framdriftsplan for gjennomføring av undersøkelser innen 8. oktober 2018. Dette brevet ble aldri besvart.

Siden 2006 er det utført flere miljøtekniske undersøkelser på industriområdet til tidligere Toten Cellulose. Disse undersøkelsene har avdekket varierende grad av forurensninger i grunnen på flere steder. I 2012 utarbeidet Rambøll en rapport (1) som oppsummerte alle undersøkelsene på området, og Fylkesmannen i Oppland baserte seg i hovedsak på denne i pålegget som ble gitt den 15. april 2015.



I etterkant av pålegget gitt i 2015 har Rambøll gjennomført ytterligere undersøkelser på to naboeiendommer, gnr/bnr 69/662 og 69/731, på oppdrag fra henholdsvis Ven Eiendom AS og Eidsiva Energi AS jf. våre pålegg om ytterligere undersøkelser gitt til grunneiere av disse eiendommer av 15. april 2015. Det er i den forbindelse blant annet påpekt at «det vil være mer lønnsomt for de involverte parter å se på muligheten for et helhetlig oppryddingstiltak for alle eiendommene som omfattes av pålegg fra Fylkesmannen» (nå Statsforvalteren). Av disse miljøtekniske grunnundersøkelsene, begge datert 29. september 2015, går det også fram at det er funnet dioksin i konsentrasjoner helt opp til tilstandsklasse 4 og 5 på begge disse eiendommene.

I 2020 ga Fylkesmannen i Innlandet (nå Statsforvalteren i Innlandet) Telemark Technologies AS tillatelse til graving og utslipp av rensset sigevann etter forurensningsloven § 11 på en avgrenset del av tidligere Toten cellulose. Formålet med denne tillatelsen var uttesting av ny renseteknologi for forurenset sigevann. Grunneiere har i den forbindelse blitt invitert til informasjonsmøter. Dere har også fått kopi av både forhåndsvarsel og vedtak om tillatelse, henholdsvis brev av 27. mars 2020 og 14. mai 2020, der vi innledningsvis har gjort oppmerksom på at tillatelsen til Telemark Technologies AS ikke innebærer noen endringer med hensyn til de pålegg Fylkesmannen tidligere har gitt dere som er grunneiere på industriområdet til tidligere Toten Cellulose.

Det har for øvrig skjedd lite i saken. Statsforvalteren finner på dette grunnlaget det nødvendig å på nytt varsle pålegg om undersøkelse av grunnforurensning etter forurensningsloven. Nytt vedtak i saken vil erstatte vedtak av 15. april 2015. Dette vedtaket er ikke fulgt opp og fristen har gått ut. Følgende er derfor i all hovedsak likelydende som i varsel om pålegg av 3. november 2014 og pålegg av 15. april 2015:

Bakgrunn

Rambøll har tidligere gjennomført miljøtekniske undersøkelser på eiendommen, og de utarbeidet også tiltaksplaner (2) (3) (4) (5) (6) for området. Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder (7) som angir hvilke konsentrasjoner av miljøgifter som er akseptable knyttet til forskjellige typer arealbruk. Når arealbruken er angitt som industri kan forurensningsmyndigheten akseptere inntil tilstandsklasse 3 i toppjorden, og inntil tilstandsklasse 3 i dypere liggende jord. I veilederen er det åpnet for å kunne akseptere tilstandsklasse 4 i toppjorden hvis sprednings- og helserisikoen er lav, mens forurensningsmyndigheten kan akseptere tilstandsklasse 4 hvis spredningsrisikoen er lav og eventuelt også tilstandsklasse 5 i dypere liggende lag hvis både helse- og spredningsrisiko er dokumentert lav.

Tidligere undersøkelser på gnr/bnr 69/788 har avdekket konsentrasjoner av bly i tilstandsklasse 3 i toppjorden, samt noen andre miljøgifter i tilstandsklasse 2. Det er imidlertid gjort funn av dioksin i en samleprøve fra området. Verdiene var lave, men i utgangspunktet kan funnet stamme fra ett prøveuttak med høye verdier. Det er derfor usikkert om grunnen er forurenset med dioksin over tilstandsklasse 3 på deres eiendom. I 2015 ble det imidlertid funnet dioksin i konsentrasjoner helt opp til tilstandsklasse 4 og 5 på to av de andre eiendommene på industriområdet, henholdsvis gnr/bnr 69/662 og 69/731 (8, 9).

Anbefalinger om et helhetlig oppryddingstiltak

I miljøtekniske grunnundersøkelser gjennomført på gnr/bnr 69/662 for Ven Eiendom AS (8) og på gnr/bnr 69/731 for Eidsiva Nett AS (9), begge datert 29. september 2015, peker Rambøll på at det vil være mer lønnsomt for de involverte parter å se på muligheten for et helhetlig oppryddingstiltak for alle eiendommene som omfattes av pålegg fra den gang Fylkesmannen. Ifølge Rambøll bør en se nærmere på muligheten for å samle de forurensete massene i tilstandsklasse 4 og 5 på et eller flere



avgrensede steder ved å benytte gamle betongrom/-konstruksjoner, som allikevel står i fare for å kollapse en gang i framtiden dersom de ikke fjernes.

Rambøll beskriver et helhetlig opprydningstiltak slik; «Massene i et internt deponi må ligge over den maksimale grunnvannsstanden på det aktuelle området, forsegles med tette rene masser i bunn, geoduk og et nytt lag med rene tette masser i toppen (leire). En slik innkapsling/overdekking av de forurensede massene vil forhindre utvasking og spredning av uønsket forurensning. Deler av de sterkt forurensede massene i tilstandsklasse 5 og masser med farlig avfall graves ut, og sendes bort til godkjent deponi. (...) Det som er viktig for fremtiden er å få kontroll på de mest forurensede massene inne på det tidligere industriområdet, samle dem og lage et tett interndeponi slik at nedbør ikke infiltrerer i grunnen, og transport av metaller og organiske mikroforurensninger mobiliseres via overflate-, og grunnvann til omkringliggende terreng og Hunnselva.»

Statsforvalterens vurdering

Etter vår vurdering er det behov for supplerende undersøkelser på eiendom 69/788. De undersøkelsene som er utført er ikke tilstrekkelig for å fastslå om og i hvilken grad grunnen representerer en forurensningsfare, særlig med tanke på dioksin.

Ut fra de analyseverdiene som foreligger i dag, vurderer vi det slik at det ikke er behov for å gjennomføre tiltak. Supplerende undersøkelser kan endre på dette. Vi vil imidlertid presisere at et hvert terrenginngrep på eiendommen ikke kan gjennomføres uten at det gjennomføres undersøkelser og utarbeides en tilhørende tiltaksplan.

Dersom det skulle bli aktuelt for dere, vil Statsforvalteren til slutt peke på at et helhetlig opprydningstiltak slik Rambøll foreslår, også kan være å foretrekke ut fra en miljømessig vurdering. Det å få gjennomført tiltak samtidig på alle berørte eiendommer vil redusere risikoen for spredning av gjenværende forurensning til naboeiendommer der tiltak er gjennomført. Dersom dere går sammen om å etablere et sikkert interndeponi, vil også behovet for transport av forurensede masser ut av området reduseres.

Vurdering av ansvarlig

Det følger av forurensningsloven § 51 at den som har, gjør eller setter i verk noe som fører eller som det er grunn til å tro kan føre til forurensning kan pålegges å gjennomføre undersøkelser. Grunneier er således i en ansvarsposisjon i kraft av å «ha» en eiendom med forurenset grunn og grunneier er ansvarlig for den forurensningsfare eiendommen representerer. I Rt. 2012 s. 944 fremholder Høyesterett at det er kun i helt spesielle tilfeller det kan tenkes at grunneier ikke er ansvarssubjekt i grunnforurensningssaker. Det er bare i de tilfeller hvor noen andre «klart» peker seg ut som ansvarssubjekt at det vil kunne medføre myndighetsmisbruk å rette pålegg mot grunneieren.

Det er i foreliggende sak ikke mulig å vite eksakt hva og hvem grunnforurensningen stammer fra. Det har vært aktivitet på området etter at cellulose-fabrikken ble lagt ned, og det er ikke klart hva som skjedde under oppryddingen. Selskapet som drev Toten Cellulose og andre som kan ha hatt forurensende aktivitet på industritomtene har gjennomgått mange eierskifter. Statsforvalteren kan dermed ikke se at det er andre som klart peker seg ut som ansvarssubjekt for grunnforurensningen på deres eiendom. Vi finner at dere som grunneier er nærmest til å gjennomføre og bekoste undersøkelse på eiendommen.

Denne vurderingen av tiltakplikten er ikke til hinder for at det kan kreves erstatning fra eventuelle andre ansvarlige på privatrettslig grunnlag. Dette må grunneier eventuelt besørge selv, og det er ikke noe som Statsforvalteren tar nærmere stilling til.



Vedtak om pålegg

Statsforvalteren i Innlandet pålegger med dette Sigr Eiendom AS å gjennomføre undersøkelser på eiendom 69/788.

En undersøkelse må være utført av et uavhengig firma med kompetanse innenfor fagfeltet. Prøvetaking og analyser skal gjennomføres i henhold til relevante norske eller internasjonale standarder. I de tilfeller forurensningen går over eiendomsgrenser, må grunneierne samarbeide om en felles undersøkelse. Grunnundersøkelsen skal blant annet omfatte:

- en tilstrekkelig og representativ prøvetaking og analyse av aktuelle miljøgifter, herunder dioksin
- en vurdering av helserisikoen ved eiendommen ved å vurdere tilstandsklassen til lokaliteten, jf. veileder om helsebaserte tilstandsklasser (7)
- en beregning av arealet og volum av området med forurenset grunn
- en konklusjon på om det er nødvendig å gjennomføre tiltak

Det er seks andre grunneiere på tidligere Toten cellulose som har fått pålegg om å utarbeide tiltaksplan for sine eiendommer. Det vil være en fullt ut tilfredsstillende etterlevelse av dette pålegget å gå sammen om ytterligere undersøkelser og én felles tiltaksplan for en helhetlig opprydding av området.

Frist for å ha gjennomført undersøkelser og sendt rapport om resultatene til Statsforvalteren i Innlandet er 15. september 2022.

Vedtak om pålegg er gjort med hjemmel i forurensningsloven § 51.

Varsel om tvangsmulkt

I henhold til forvaltningsloven § 16 varsler vi bruk av tvangsmulkt for å sikre at pålegget om utarbeidelse av tiltaksplan blir etterlevd. Med bakgrunn i denne sakens historikk vil Statsforvalteren i Innlandet treffe vedtak om tvangsmulkt på forhånd, jf. forurensningsloven § 73 annet ledd tredje punktum. Tvangsmulkten vil da påløpe når det foreligger en overtredelse av fristen for å sende inn tiltaksplan.

For å unngå at tvangsmulkten påløper, må Sigr Eiendom AS ha levert inn rapporten med resultater fra undersøkelser i henhold til vedtaket i dette brev innen den fastsatte fristen 15. september 2022.

Med utgangspunkt i anslag på hva det vil koste å få gjennomført ytterligere undersøkelser i henhold til vedtaket over, varsler vi at tvangsmulkten vil være kr. 350 000.

Dersom dere har kommentarer til varslet, kan dere sende disse til oss innen tre uker fra dags dato. Kommentarer sendes til vårt postmottak på e-post til: sfinpost@statsforvalteren.no, eller til vår postadresse Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987, 2604 Lillehammer.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Line Andersen
seniorrådgiver



Dokumentet er elektronisk godkjent

Referanser:

1. **Rambøll.** *Toten Cellulose - Oppsummering av miljøtekniske undersøkelser og ny vurdering av resultater.* 2012. Miljørapport.
2. —. *Vurdering av ulike tiltak mot forurensninger i grunnen.* 2008.
3. —. *Tiltaksplan 1 - Område 11, "Tørka".* 2008.
4. —. *Tiltaksplan 2 - Område 17 "Kraftstasjon".* 2008.
5. —. *Tiltaksplan 3 - Område 19, "Utfylt område".* 2008.
6. —. *Tiltaksplan 4 - "Resterende områder".* 2008.
7. **SFT.** *Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn.* 2009. Veileder. TA-2553/2009.
8. **Rambøll.** *Miljøteknisk grunnundersøkelse - gnr/bnr. 69/662.* 2015.
9. **Rambøll.** *Miljøteknisk grunnundersøkelse - gnr/bnr. 69/731.* 2015.

Kopi til:

Gjøvik kommune Postboks 630 2810 GJØVIK